

Protokół

9. posiedzenia, 4. sesyi, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 6. marca 1899 roku.

Początek o godzinie 10 minut 55 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Andrzej Potocki, Mieczysław Urbański.

Obecnym posłów 115.

Ze strony Rządu: c. k. Radca Dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół siódmego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół ósmego posiedzenia złożony jest w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 6 marca 1899, które przekazano następującym komisjom:

[Komisyi administracyjnej Ls.: 918, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926.

Komisji szkolnej Ls.: 927, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 944, 949, 952, 953, 959, 964, 966, 967, 968.

Komisji budżetowej Ls.: 928, 929, 930, 931, 932, 943, 945, 946, 950, 951, 954, 955, 957, 960, 962, 963, 965.

Komisji przemysłowej Ls.: 947.

Komisji gospodarstwa krajowego Ls.: 948.

Komisji petycyjnej Ls.: 956.

Komisji gminnej Ls.: 958, 970.

Komisji drogowej Ls.: 961.

Po odczycaniu petycji Ls. 926 gminy Hłuboczek mały (główna część) powiatu zbaraskiego o przyłączenie mniejszej części Hłuboczka do gminy Krasnosielec przemawia p. Ostapczuk popierając tę petycję.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje spis dalszych petycyj, które przydzielono komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji Ls. 947 gminy Jaroszowice o założenie tamże szkoły kowszarskiej przemawia p. Styła popierając tę petycję, a pod względem formalnym zgadza się na propozycję biura marsz. by petycję tę odesłać do komisji przemysłowej.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu ostatniej petycji Ls. 970 rady miejskiej krakowskiej o wydanie ustawy w przedmiocie przedłużenia na 1 rok czasu urzędowania dotychczasowej Rady m. Krakowa, wybranej w r. 1893 przemawia p. Weigel popierając tę petycję.

Marszałek przed przystąpieniem do porządku dziennego udziela głosu p. Czartoryskiemu.

P. Czartoryski wnosi, by petycje Ls. 354, 356, 357, 377, 663, 687, 831, 844, przydzielone poprzednio do komisji szkolnej, odstąpić komisji budżetowej, jako tam należące.

Izba uchwała bez rozprawy en formalny wniosek.

Izba przystępuje do porządku dziennego którego punktem pierwszym jest:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy o władzach nadzorczych szkolnych.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji szkolnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Potoczka o ustanowieniu przy Wydziale krajowym krajowego inspektoratu weterynacyi.

Przemawia p. Potoczek uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie wniosku swego komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek.

Następuje:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji szkolnej o stanie szkół ludowych i seminariów nauczycielskich w r. 1897/8 na podstawie sprawozdania Rady szkolnej krajowej.

Przemawia p. Bernadzikowski i wnosi następujące dwie rezolucje, które Marszałek odczytuje.

1. Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby wzięła pod rozwagę, czy nie należałoby wrócić do pierwotnego sposobu odbywania konferencyj okręgowych.

2. Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby w ważniejszych sprawach szkolnictwa ludowego zasięgała opinii nauczycielstwa po myśli rozporządzenia c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z d. 8. Maja 1872 r.

Izba popiera tę rezolucję.

Przemawia p. Soleski.

Podczas przemówienia p. Soleskiego obejmuje przewodnictwo zastępca Marszałka krajowego ks. biskup Czechowicz.

Przemawia p. Bobrzyński.

Podczas przemówienia p. Bobrzyńskiego obejmuje Marszałek napowrót przewodnictwo.

Przemawia p. Milan.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta I. punkt wniosku komisji.

Przemawia p. Okuniewski i wnosi następujący dodatek do punktu I. wniosku komisji, który Marszałek odczytuje.

Wzywa się jednak przytem Radę szkolną krajową, ażeby drukiem opublikowała kataster szkół ludowych, wyszczególniła w takowym fundusze wpływające na utrzymanie szkół i nauczycieli, a nadto przy każdej szkole zapodała:

a) jaki w odnośnej szkole jest język wykładowy i na jakiej podstawie?

b) ile dzieci i jakiej narodowości (wyznania) uczęszcza do każdej szkoły?

c) jaki procent dzieci obowiązanych uczęszcza do szkoły z każdej narodowości?

Izba popiera poprawkę p. Okuniewskiego.

Przemawia p. Bobrzyński.

Przemawia sprawozdawca.

Izba przyjmuje I. punkt wniosku komisji, a następnie odrzuca w oddzielnem głosowaniu dodatek p. Okuniewskiego.

Sprawozdawca czyta II. punkt wniosku komisji.

Przemawia p. Okuniewski i wnosi, by w punkcie II. wniosku komisji opścić słowo „męskie“.

Izba popiera wniosek p. Okuniewskiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała II. punkt wniosku komisji z opuszczeniem słowa „męskie“, a następnie w oddzielnem głosowaniu uchwała słowo „męskie“, wobec czego odpada głosowanie nad wnioskiem p. Okuniewskiego.

Sprawozdawca czyta III. punkt wniosku komisji.

Przemawia p. Wójcik i zapowiada osobną rezolucję.

Marszałek przerywa mowcy, oznajmiając, iż obecnie toczy się debata nad III. punktem wniosku komisji, a p. Wójcikowi dla wniesienia osobnej rezolucji udzieli głosu we właściwym czasie.

Po zamknięciu rozprawy sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała punkt III. wniosku komisji.

Marszałek odczytuje rezolucję 1) p. Bernadzikowskiego.

Przemawia p. Cielecki i stawia wniosek, by rezolucję p. Bernadzikowskiego odesłać do komisji szkolnej.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu

Marszałek odczytuje rezolucję 1. p. Bernadzikowskiego ponownie.

Izba uchwała formalny wniosek p. Cieleckiego by rezolucję 1. p. Bernadzikowskiego odesłać do komisji szkolnej.

Marszałek odczytuje rezolucję 2-gą p. Bernadzikowskiego i zapytuje p. Cieleckiego, czy także i rezolucja 2-ga p. Bernadzikowskiego ma być odesłaną do komisji szkolnej?

P. Cielecki potwierdza.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała odesłanie rezolucji 2) p. Bernadzikowskiego do komisji szkolnej w myśl wniosku p. Cieleckiego.

Marszałek oznajmia, iż obecnie podda pod głosowanie wniosek p. Cieleckiego, aby jego rezolucję odesłano do komisji szkolnej.

Przemawia p. Cielecki.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała wniosek formalny p. Cieleckiego, aby jego rezolucję odesłano do komisji szkolnej.

Marszałek odczytuje rezolucję czwartą p. Wójcika, która brzmi :

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby od najbliższego roku szkolnego starała się obniżyć ceny książek szkolnych dla szkół ludowych, szczególnie w klasach najniższych.

Izba popiera rezolucję p. Wójcika.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała rezolucję p. Wójcika.

Marszałek oświadcza, że na żądanie posłów, ma zamiar obecnie posiedzenie zamknąć i wzywa sekretarza do odczytania interpelacji i wniosku.

Sekretarz p. Niezabitowski odczytuje następujący wniosek :

W n i o s e k

Zważywszy, że dzisiejszy ustrój szkolnictwa naszego ludowego w Galicyi nie odpowiada potrzebom włościactwa naszego pod względem praktycznego wychowania naukowego ;

zważywszy, że główną podstawą naszego społeczeństwa powinno być religijno-moralne wychowanie młodzieży w szkołach naszych, oparte nie na samem tylko udzielaniu nauki religijnej w przepisanych godzinach, ale na przykładzie moralnym samychże nauczycieli, którzyby swoim zachowaniem wpływali w powyższym kierunku na umysły i serca dzieci :

zważywszy wreszcie, że smutny fakt wielkiej liczby analfabetów w Galicyi sto-

sunkowo do innych krajów, spowodowany jest jedynie brakiem nauczycieli, oraz kandydatów do stanu nauczycielskiego pomimo wielkich ofiar łożonych ze strony kraju tak na polepszenie plac nauczycieli, jakoteż na zakładanie licznych seminarjów dla kształcenia adeptów, dlatego niżej podpisani wnoszą :

Wysoki Sejm uchwalić raczy :

I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ustawę państwową odnoszącą się do szkół ludowych kształcenia kandydatów na nauczycieli zmienił o tyle, żeby dla szkół ludowych niższego typu otworzyć można odrębne seminarja nauczycielskie z mniejszym lecz więcej praktycznym planem naukowym, któreby na podstawie zezwolenia władzy duchownej połączone były z rozsianymi po kraju licznymi klasztorami męskimi i w którychby księża zakonni ku temu ukwalifikowani kandydatom stosownej nauki udzielali i w kierunku moralnym na ich przyszły zawód i stanowisko wpływali.

II. Wszelkie postanowienia co do warunków przyjęcia kandydatów do takich seminarjów, zakresu ich nauki należy do ustawodawstwa krajowego z uwzględnieniem życzeń ;

a) by kandydaci mogli być przyjęci w wieku od 14—30 roku życia, jeżeli posiadają odpowiednie wykształcenie, równające się ukończeniu 4-klasowej szkoły ludowej, co udowodnić należy egzaminem wstępnym bez względu na zawód starszych osób ;

b) by okres nauki w tychże seminarjach trwał lat dwa, a w razach wyjątkowych u starszych kandydatów i okazanych oraz udowodnionych zdolności tylko rok jeden ;

c) by wynagrodzenie roczne tej kategorii nauczycieli wynosiło do 20-go roku

życia po 15 zł. miesięcznie, wolne mieszkanie, opał i używanie gruntu szkolnego lub ogrodu, zaś po 20-tym roku życia po 20 zł. miesięcznie i dodatki w naturze jak wyżej, jednakże bez żadnych praw do emerytury, za to wolność zarobkowania w rzemiośle lub przemyśle po za godzinami szkolnymi;

d) czas udzielania nauki szkolnej w szkołach niższego typu rozpoczynały się każdego roku z dniem 1. października, a kończyły się z dniem 30. maja jako popisu szkolnego wobec władz miejscowych i rodziców przy wystawieniu świadectw szkolnych.

Lwów dnia 1. marca 1899.

Kramarczyk,
wnioskodawca.

Krempa, Niebyłowiec, Sredniawski, Karol Dzieduszycki, Cielecki, Białoskórski, Szwed, Potoczek, Warzecha, Data, Wójcik, Bojko, Hupka, Żardecki, Dąbski, Trzeciński, Witołd Niezabitowski, Osuchowski.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie tego wniosku zamieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do p. komisarza rządowego:

I n t e r p e l a c y a

do JW. Pana Komisarza rządowego.

W dniu 26. lutego br. ogłosił żandarm w gminie Nawaryi, że zabrania się sprzedaży mięsa poza granicami gminy. Powody tego zakazu mają się odnosić do braku rzeźni w Nawaryi.

Od czterech lat po rezygnacji wójta Borucha Fellerera urzędują sami zastępcy, z których jednego zawieszono w urzędowaniu, drugi zaś rezygnował, a trzeci asse-

sor najmniej troszczy się sprawami gminy. Te zastępstwa, prowizorya powodują, że budowa drugiej rzeźni — jedna istnieje — mimo gotówki w kasie gminnej, nie staje się czynem.

Termin nowych wyborów minął rok temu, a starostwo lwowskie zwleka z dokonaniem wyborów rady i naczelnika gminy, którzyby się sprawami tejsze zajęli gorliwie.

Zakaz wywozu mięsa z Nawaryi naraża na ruinę kilkadziesiąt rodzin. Przemysł ten wykonywany jest w 6 miesiącach zimowych; najbardziej zaś ożywiony przed Świętami Bożego Narodzenia, a zwłaszcza Wielkiej nocy. Każdy z rzeźników ma zapasów (wędzonych, suszonych) za około 1000 zł. i gdyby te zapasy miał sprzedać w Nawaryi upłynęłyby lata całe, sam ich spożyć nie może, gdyż włożył w nie kapitał pożyczony. Liczył każdy na to, że żandarm nie wzbroni im wywozu tego mięsa.

Dodać należy, że weterynarz ze Szczerca przyjeżdża do gminy Nawaryi co tydzień, a nadto oglądacz miejscowego bydła bada każdą sztukę bydła rogatego i świń, wystawia certyfikat zdrowia, a nawet zaopatruje plombą mięso bydłał zarzniętych.

Za oglądanie każdej sztuki, płacą przemysłowcy po 6 ct. akcyzy rocznie każdy ryczałtowo po 40 zł. podatku do 20 zł. za miejsce do sprzedaży we Lwowie po 6 zł., słowem opłat bez liku.

Gdy kilkunastu poszkodowanych zakazem żandarma żądało wyjaśnienia od Starosty lwowskiego, starosta wyprosił ich za drzwi, zapewne w tem mniemaniu, że to jest najlepsze tłumaczenie udźędnika austriackiego dla pokrzywdzonych przemysłowców.

Zapytujemy JW. Pana Komisarza Rządowego:

Czy gotów jest cofnąć zakaz żandarma zabraniający wywozu mięsa z Nawaryi.

Czy wpłynie na c. k. Starostwo lwowskie, aby co rychlej przeprowadziło gminne wybory w Nawaryi.

Jakie zadość uczynienie da poszkodowanym przemysłowcom i podatnikom?

Lwów, dnia 6. marca 1899.

Fr. Krempa
interpelant.

Dr. Bernadzikowski, Wójcik, Styła, Milan, Bojko, Ostapczuk, Nowakowski, Okuniewski,

Data, Żardecki, Kramarczyk, Szwed, Hamorak. Średniawski, Niebyłowiec, Winniczuk.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 8. marca 1899 o godz. 10 rano i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godz. 3. m. 5 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Stanisław Niezabitowski w. r.

Andrzej Potocki w. r.